

Νοιάζομαι και για τα ζώα

Όταν ήμουν μικρός μου άρεσε πολύ το τσίρκο, και στο τσίρκο μου άρεσαν πιο πολύ τα ζώα. Μου έκανε τρομερή εντύπωση ο ελέφαντας που, όπως έμαθα αργότερα, είναι το αγαπημένο ζώο όλων των παιδιών. Στην παράσταση, το θεόρατο ζώο έκανε επίδειξη του τεράστιου βάρους του, του όγκου και της δύναμής του... Όμως, μετά την παράσταση και λίγο πριν επιστρέψει στη σκηνή, ο ελέφαντας στεκόταν δεμένος συνεχώς σ' ένα μικρό ξύλο μπηγμένο στο έδαφος. Μια αλυσίδα κρατούσε φυλακισμένα τα πόδια του. Ωστόσο, το ξύλο ήταν αληθινά μικροσκοπικό κι έμπαινε σε ελάχιστο βάθος μέσα στο έδαφος.

Παρόλο που η αλυσίδα ήταν χοντρή και δυνατή, μου φαινόταν ολοφάνερο ότι ένα ζώο που μπορούσε να ξεριζώνει δέντρα με τη δύναμή του, θα μπορούσε εύκολα να λυθεί και να φύγει. Το θεωρούσα αληθινό μυστήριο. Μα τι τον κρατάει; Γιατί δεν το σκάει;

Όταν ήμουν πέντε ή έξι ετών πίστευα ακόμη στη σοφία των μεγάλων. Ρώτησα τότε κάποιον δάσκαλο, τον πατέρα μου ή έναν θείο μου, για το μυστήριο του ελέφαντα. Κάποιος μου εξήγησε ότι ο ελέφαντας είναι δαμασμένος. Έκανα τότε την προφανή ερώτηση: Κι αφού είναι δαμασμένος, γιατί τον αλυσοδένουν; Δε θυμάμαι να πήρα κάποια ικανοποιητική απάντηση. Με τον καιρό, ξέχασα το μυστήριο του ελέφαντα με το παλούκι και το θυμόμουν μόνο, όταν βρισκόμουν με κάποιους που είχαν αναρωτηθεί κάποτε πάνω στο ίδιο θέμα.

Πριν από μερικά χρόνια ανακάλυψα την απάντηση. Ο ελέφαντας του τσίρκου δεν το σκάει, γιατί τον έδεσαν σ' ένα παρόμοιο παλούκι από τότε που ήταν πολύ μικρός. Έκλεισα τα μάτια και φαντάστηκα τον νεογέννητο ανυπεράσπιστο ελέφαντα δεμένο στο παλούκι. Είμαι βέβαιος ότι τότε το ελεφαντάκι είχε σπρώξει, τραβήξει και ιδρώσει προσπαθώντας συνεχώς να ελευθερωθεί. Μα, παρόλες τις προσπάθειές του, δεν τα είχε καταφέρει, γιατί το παλούκι ήταν πολύ γερό για τις δυνάμεις του.

Μπορώ να βρω ένα συνώνυμο;

Βρίσκω ένα συνώνυμο!

που έχει μείνει
χωρίς βοήθεια

Πώς αλλιώς μπορώ να το πω;

Φαντάστηκα ότι θα κοιμόταν εξαντλημένο και την επόμενη μέρα θα προσπαθούσε ξανά, και τη μεθεπόμενη το ίδιο... Όσπου μια μέρα, μια φρικτή μέρα για την ιστορία του, το ζώο θα παραδεχόταν την αδυναμία του και θα υποτασσόταν στη μοίρα του.

Αυτός ο πανίσχυρος και θεόρατος ελέφαντας που βλέπουμε στο τσίρκο δεν το σκάει, γιατί νομίζει ότι δεν μπορεί, ο δυστυχής. Η ανάμνηση της αδυναμίας που ένιωσε λίγο μετά τη γέννησή του είναι **χαραγμένη στη μνήμη** του. Και το χειρότερο είναι ότι ποτέ μα ποτέ δεν ξαναπροσπάθησε να δοκιμάσει τις δυνάμεις του...

«Ο αλυσοδεμένος ελέφαντας», Jorge Bucay

Πώς αλλιώς θα το έλεγα;

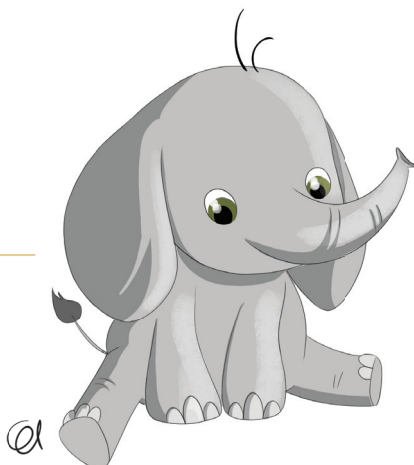
1 Βρίσκω και γράφω έναν τίτλο για το κείμενο.

2 Γράφω (Σ) για τη σωστή πρόταση και (Λ) για τη λανθασμένη:

Ο ελέφαντας στο τσίρκο...

- ▶ βρισκόταν δεμένος σε ένα μικρό παλούκι.
- ▶ ήταν ελεύθερος.
- ▶ αισθανόταν ελεύθερος.
- ▶ μπορούσε οποιαδήποτε στιγμή να δραπετεύσει.
- ▶ κάποια στιγμή δραπέτευσε.
- ▶ ήταν γερασμένος.

3 Βρίσκω στο κείμενο και υπογραμμίζω με **κόκκινη ξυλομπογιά** τρία (3) επίθετα που αναφέρονται στον ελέφαντα. Ύστερα τα σημειώνω σε αλφαβητική σειρά.

.....

.....

.....

4

Κρυμμένα λόγια! Εξηγώ με δικά μου λόγια, ποιο νόημα κρύβεται στις παρακάτω φράσεις του κειμένου:

→ «Όταν ήμουν πέντε ή έξι ετών πίστευα ακόμη στη σοφία των μεγάλων.»

Ο αφηγητής, όταν ήταν μικρός, πίστευε πως _____

→ «Ρώτησα τότε κάποιον δάσκαλο, τον πατέρα μου ή έναν θείο μου για το μυστήριο του ελέφαντα.»

Το μυστήριο με τον ελέφαντα ήταν ότι _____

→ «Πριν από μερικά χρόνια ανακάλυψα την απάντηση.»

Ανακάλυψε τελικά πως ο ελέφαντας _____

5

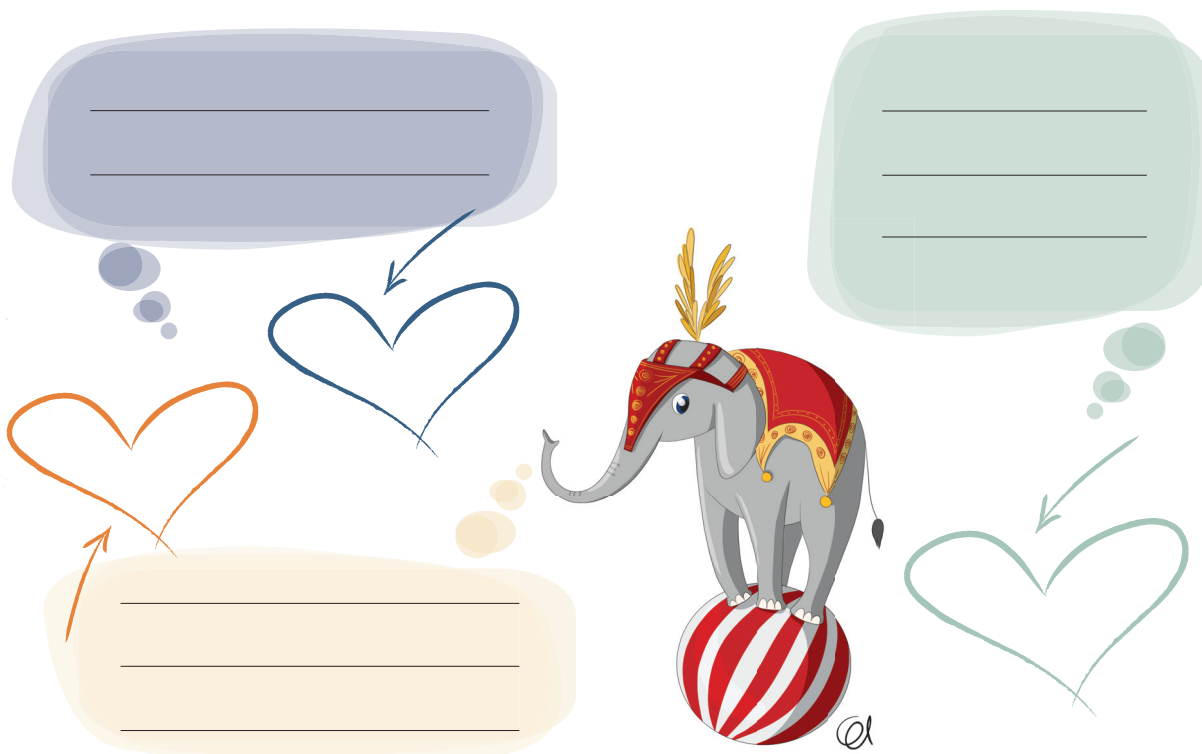
Υπογραμμίζω με πράσινη ξυλομπογιά στο κείμενο το σημείο που δείχνει τις προσπάθειες του ελέφαντα να ελευθερωθεί.

6

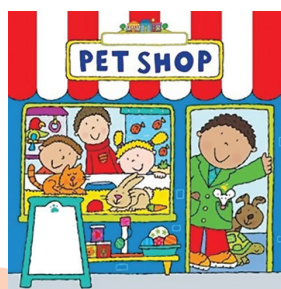
«Και το χειρότερο είναι ότι ποτέ μα ποτέ δεν ξαναπροσπάθησε να δοκιμάσει τις δυνάμεις του...». Τι θα συμβούλευα τον ελέφαντα να κάνει, ώστε να καταφέρει να νιώσει και πάλι δυνατός;

- 7** Τι σκέφτεται και τι νιώθει ο ελέφαντας; Γράφω στα πλαίσια τι μπορεί να σκέφτεται ο ελέφαντας μέσα στο τσίρκο. Ύστερα μέσα στις καρδούλες γράφω το συναίσθημα που ταιριάζει με τη σκέψη του.

- 8** Τα ζώα δε βασανίζονται μόνο στο τσίρκο αλλά και σε άλλα μέρη. Γράφω ποια είναι αυτά, σύμφωνα με τις εικόνες:

9

«...τον νεογέννητο **ανυπεράσπιστο** ελέφαντα δεμένο στο παλούκι.»

Κάποιες λέξεις μπορεί να ειπωθούν και με περισσότερα λόγια. Ταιριάζω, λοιπόν, τη λέξη με την πρόταση που την εξηγεί.

[Κάποιες λέξεις στο σχήμα θα με βοηθήσουν! Κάποια την ξέρω ήδη!]

Πώς λέγεται αυτός που...

δεν τον υποστηρίζει ή βοηθά κανείς;

δεν μπορεί κανείς να τον δει;

δεν τον έχει αγγίξει κανείς;

δεν έχει εμπειρία σε κάτι;

δε σκέφτεται, πριν κάνει κάτι;

δεν έχει κανένα ψεγάδι/ελάττωμα;

δεν έχει όρια, για να περιορίζεται;

ανυπεράσπιστος

10

Οι σκύλοι οδηγοί βοηθούν τα άτομα με προβλήματα όρασης να κινηθούν με ασφάλεια στον δρόμο. Επισκέπτομαι την ιστοσελίδα <http://www.greekguidedogs.gr/> και μαθαίνω πώς πρέπει να φέρομαι σ' έναν τέτοιο σκύλο. Βάζω ✓ στις σωστές προτάσεις:

Από την πρώτη στιγμή που η Δώρα Σκαλιδάκη, εκ γενετής τυφλή, έμαθε για τους σκύλους οδηγούς ήθελε να «αποκτήσει» κι εκείνη τον δικό της οδηγό. Εδώ κι οκτώ μήνες ο Φοίβος, ένα μαύρο Λαμπραντόρ, τη βοηθά καθημερινά στις μετακινήσεις της οδηγώντας την με ασφάλεια, όπου του υποδείξει, όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και στα ταξίδια τους.

BHMA 13.10.2014

- Μπορώ να ταΐσω τον σκύλο.
- Απαγορεύεται να τον χαϊδέψω.
- Επιτρέπεται να του μιλήσω.
- Απαγορεύεται να παίξω μαζί του.
- Απαγορεύεται να του μιλήσω.
- Επιτρέπεται να πάω δίπλα του.
- Επιτρέπεται να μπει σε οποιονδήποτε χώρο.
- Μπορώ να τον πάρω αγκαλιά.

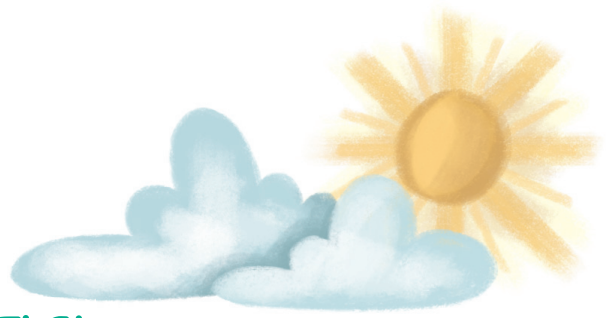

11

Πολύ συχνά ακούω το σύνθημα «ΟΧΙ στην κακοποίηση των ζώων».

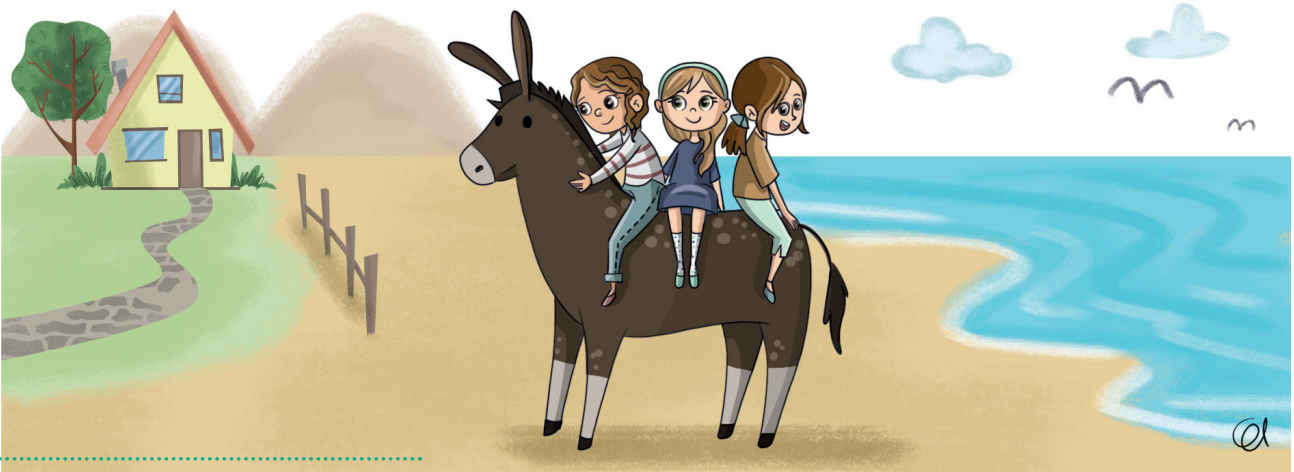
Τι πρέπει να κάνω, για να βοηθήσω κι εγώ στην προστασία των ζώων; Συμπληρώνω τη λίστα!

Τα στενά παπούτσια

Ο Παναγιώτης Χαλδαίος, ενήλικος πια, θυμάται το καλοκαίρι του 1935 στη Βαγία της Αίγινας. Συγκρίνοντας τη Βαγία του τότε με τη Βαγία του σήμερα, ο Παναγιώτης ξαναζεί κάθε στιγμή εκείνου του καλοκαιριού που έχει σημαδέψει τη μνήμη του. Με τα παιδιά του χωριού και τις κόρες της οικογένειας Αϊβαλιώτη παίζει ανέμελα, μπλέκει σε περιπέτειες, στήνει μια θεατρική παράσταση, χαίρεται τη θάλασσα, ακούει τις ιστορίες της μάνας του και ερωτεύεται τη φίλη του Ζωή, με την οποία «παντρεύεται» φορώντας τα στενά του παπούτσια. Για τη Ζωή παρακούει τη μάνα του, γίνεται θαρραλέος και αψηφά τον φόβο του, φτιάχνει με ξύλα και πέτρες ένα σπίτι, για να της το χαρίσει. Η Ζωή εκείνο το καλοκαίρι είναι η «ζωή» του...

Ποια εικόνα του κειμένου περιγράφεται;
Τη βρίσκω στο κείμενο και την υπογραμμίζω.

Το καλοκαίρι του 1935 το θυμάμαι τόσο πολύ, σαν να το 'χω μέσα μου βιβλίο και το διαβάζω τόσα χρόνια μοναχός. Είναι οι σελίδες μπρος πίσω, ανάκατες. Λέω να τις συγυρίσω, να βάλω μια αρχή κι ένα τέλος, για να το διαβάσουν τα παιδιά μου. Ίσως γιατί είναι το **καλοκαίρι** που σημάδεψε τη ζωή μου, ίσως γιατί δε θέλω να **σβηστούν** για πάντα εκείνες οι μέρες της Βαγίας, που πάνω τους χτίστηκαν ξενοδοχεία και βίλες τσιμεντένιες.

Έχει έναν πρόλογο το καλοκαίρι μου: το καλοκαίρι του 1934. Όταν οι Αϊβαλιώτηδες ανακάλυψαν το χωριό μας. Η βενζίνη τούς **κουβάλησε** από τον Πειραιά στη Σουβάλα κι από κει το μουλάρι τούς έφερε γιαλό γιαλό από τον χωματένιο δρόμο και τους στάματησε μπροστά στο σπίτι μας. [...]

Έτσι ήρθαν με τις τρεις κόρες τους και πέρασαν το καλοκαίρι στο σπίτι μας. Εμείς πλαγιάζαμε στο κατώι ή έξω στην αλάνα. Μέσα σε λίγες μέρες δεν ξεχωρίζεις τους νοικάρηδες από τους νοικοκυραίους. Με τα κορίτσια γίναμε **πρώτοι φίλοι**, προπαντός εγώ με τη Ζωή, που ήταν πιο μικρή, ίδια ηλικία με μένα. [...]

Τι εννοεί;

Το γράφω με τον αριθμό και το σύμβολό του:

Η θάλασσα δεν ήταν μακριά, **δέκα λεπτά** τρεχαλητό. Όλοι ξέραμε κολύμπι. Απλωτές, σανίδα, βουτιές. Παραβγαίναμε στο μακροβούτι. Νικούσε πάντα ο Τζούβας κι ερχόμουν δεύτερος εγώ.

Μας άρεσε να 'ναι η θάλασσα φουρτουνιασμένη. Ακυμάτιστη ήταν για τους γέ-
ρους, για όσους δεν ήξεραν να κολυμπούν, βαρετή.

Ριχνόμασταν στ' αφρισμένα νερά της με ουρλιαχτά και γέλια. Δίναμε μια, πατώναμε και τιναζόμασταν στον αέρα, πιο ψηλά από τα κύματα που απανωτά έρχονταν κατα-
πάνω μας κοχλάζοντας, μας προσπερνούσαν και ξεφούσκωναν πάνω στα βότσαλα
του γιαλού, κουβαλώντας μαζί τους πράσινα γλιτσερά φύκια. Όμως εμείς **καρτερού-**
σαμε το Μεγάλο Κύμα. Ανάμεσα στ' άλλα, το ξεχωρίζαμε από μακριά. Μούγκριζε σαν
ζώο αφηνιασμένο κι όσο πλησίαζε τόσο άφριζε.

Ζωρζ Σαρρή, Τα στενά παπούτσια, εκδ. Πατάκη

Διαλέγω το συνώνυμο: ακούγαμε
παρτηρούσαμε, περιμέναμε,

1 Δίνω έναν τίτλο στο κυρίως κείμενο.

2 Γράφω (Σ) για κάθε σωστή πρόταση και (Λ) για κάθε λανθασμένη:

- ▶ Η θάλασσα ακυμάτιστη ήταν για τα παιδιά.
- ▶ Νικούσε πάντα ο Παναγιώτης και δεύτερος ερχόταν ο Τζούβας.
- ▶ Η συγγραφέας παρομοιάζει το Μεγάλο Κύμα με αγριεμένο ζώο.
- ▶ Οι μνήμες του αφηγητή κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.
- ▶ Η θάλασσα ήταν κοντά στα σπίτια των παιδιών.
- ▶ Η Σουβάλα είναι ένα μικρό λιμάνι.
- ▶ Η βενζίνα είναι είδος πλοίου.
- ▶ Τα παιδιά ξεχώριζαν από μακριά το Μεγάλο Κύμα.

3 Κυκλώνω τη σωστή απάντηση:

Τα κύματα κουβαλούσαν μαζί τους...

- α. μικρά ψαράκια.
- γ. γλιτσερά φύκια.

- β. κοχύλια.
- δ. πράσινα φύλλα.

Τα παιδιά καταλάβαιναν το Μεγάλο Κύμα...

- α. από τον περίεργο ήχο που είχε.
- β. από το μέγεθός του.
- γ. από τον αέρα που έφερνε.
- δ. από τα πολλά γλιστερά φύκια που έφερνε.

Η φουρτουνιασμένη θάλασσα δεν ήταν...

- α. για τους τεμπέληδες.
- β. για τους φοβιτσιάρηδες.
- γ. για τους ηλικιωμένους.
- δ. για τα μικρά παιδιά.

Ο αγώνας των παιδιών στη θάλασσα αφορούσε...

- α. τις απλωτές.
- β. τις βουτιές.
- γ. το μακροβούτι.
- δ. το ψάρεμα.

Το κείμενο είναι αυτοβιογραφικό, δηλαδή...

- α. αφορά τη ζωή στη θάλασσα.
- β. αναφέρεται σε πραγματικά γεγονότα της ζωής του ήρωα.
- γ. αναφέρεται στα παιχνίδια μιας άλλης εποχής.
- δ. αφορά τη ζωή στο χωριό.

Ο ήρωας θέλει να γράψει τα γεγονότα της παιδικής του ηλικίας, για να...

- α. τα διαβάσουν τα παιδιά του.
- β. γίνει συγγραφέας.
- γ. μας δείξει πόσο ωραία περνούσαν τότε.
- δ. μας μιλήσει για τη Ζωή.

Η καταγωγή της οικογένειας Αϊβαλιώτη ήταν ...

- α. από τη Βαγία.
- β. από τη Σουβάλα.
- γ. από ένα άλλο νησί.
- δ. μάλλον από την Αθήνα.

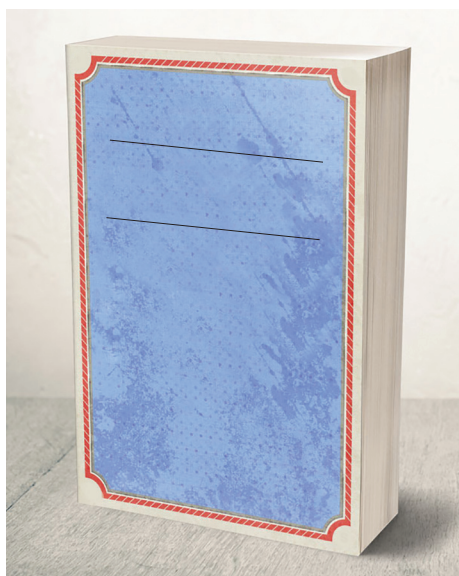
4 Κυκλώνω με **κόκκινη ξυλομπογιά** μέσα στο κείμενο τα επίθετα που δείχνουν πώς ήταν η θάλασσα, όταν δεν ήταν φουρτουνιασμένη.

5 Υπογραμμίζω με **πράσινη ξυλομπογιά** τα τέσσερα παιχνίδια που έπαιζαν τα παιδιά στη θάλασσα.

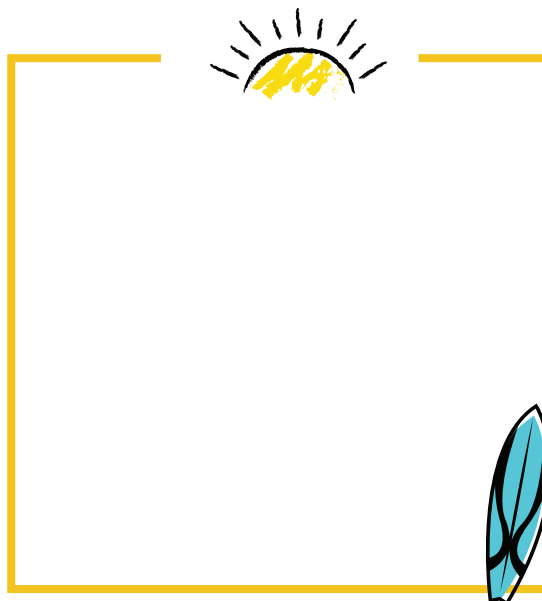
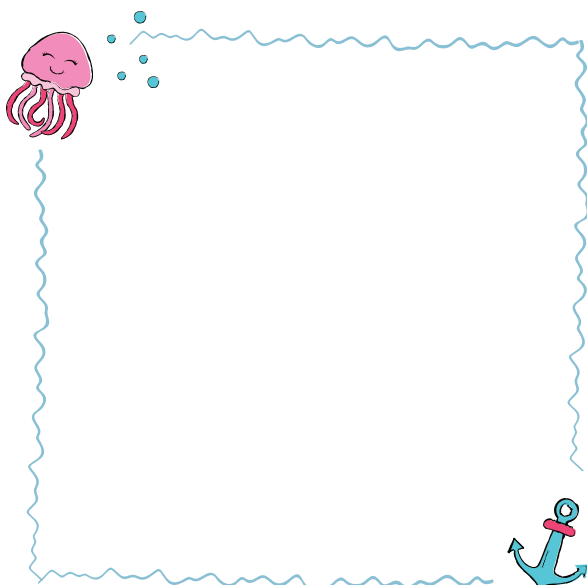
6 Το καλοκαίρι του 1935 το θυμάμαι τόσο πολύ, σαν να το 'χω μέσα μου βιβλίο και το διαβάζω τόσα χρόνια μοναχός. Είναι οι σελίδες μπρος πίσω, ανάκατες. Λέω να τις συγυρίσω, να βάλω μια αρχή κι ένα τέλος, για να το διαβάσουν τα παιδιά μου.

Ποιον τίτλο θα έδινε ο Παναγιώτης Χαλδαίος στο βιβλίο αυτό;

7 Ζωγραφίζω μέσα στα πλαίσια δύο παιχνίδια που παίζω εγώ με τους φίλους μου το καλοκαίρι στην παραλία και τους δίνω ένα όνομα. Έπειτα, διαλέγω ένα από αυτά και αναφέρω τους κανόνες του.

Όνομα παιχνιδιού: _____

8

Αντικαθιστώ τις έντονα γραμμένες λέξεις με συνώνυμες που βρίσκω από το κείμενο, ακολουθώντας την οδηγία... [Η λέξη να έχει οπωσδήποτε το γράμμα... ♡]

- Κέρδιζε πάντα αυτός. → _____ ♡ ν
- Μια γαλήνια μέρα. → _____ ♡ α
- Φροντίζει τους ηλικιωμένους. → _____ ♡ γ
- Πέρασαν μια ανιαρή βραδιά. → _____ ♡ β
- Έπλεαν με ούριο άνεμο. → _____ ♡ α
- Δε γνωρίζαμε τον πραγματικό λόγο. → _____ ♡ ξ
- Άλλα περιμέναμε, άλλα έγιναν. → _____ ♡ κ
- Περπατούσαν ξυπόλυτοι στην παραλία. → _____ ♡ γ

9

Ποιοι πίνακες αποδίδουν την κεντρική ιδέα του κειμένου; Βάζω ένα ✓ σε όσους ταιριάζουν. Ύστερα γράφω μία λεζάντα για τον καθένα:

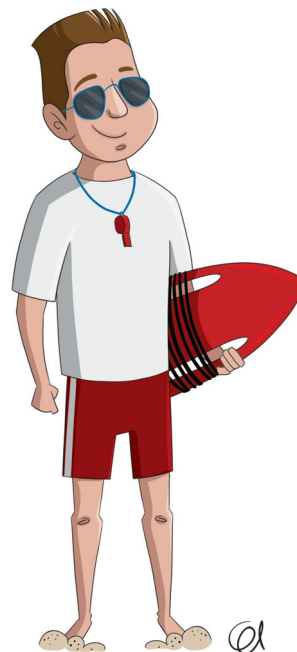
10 Παίζω με ασφάλεια!

Σε όλες σχεδόν τις παραλίες υπάρχει ένας άνθρωπος που φροντίζει, ώστε να είμαστε ασφαλείς. Γνωρίζω το όνομά του;

Η _____

Ο _____

Αν ήμουν εγώ στη θέση του, τι θα συμβούλευα τα παιδιά για τη συμπεριφορά τους στην παραλία; Η παρακάτω ιστοσελίδα μπορεί να με βοηθήσει! <https://www.moh.gov.gr/articles/ethniko-programma-asfaleias-sto-nero/3332-asfaleia-sto-nero-se-thalassa-kai-endoxwria-ydata>

Οι 5 βασικοί κανόνες για ασφαλή κολύμηση

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

11 Ενώνω τις φράσεις με τα κείμενα που ταιριάζουν:

ξέρει καλό σημάδι

του σημάδεψε τη ζωή

έχει ένα σημάδι στο χέρι

Όταν ήταν μικρός, τράβηξε το μπρίκι. Το ζεστό νερό έπεσε πάνω του. Το έγκαυμα άργησε να επουλωθεί. Κάτω από το πουκάμισό του το δέρμα του ακόμα φαίνεται κόκκινο.

Κάθε βράδυ παίζουν βελάκια. Προσπαθούν να πετύχουν το κέντρο του στόχου. Η Νίκη πάντα τον πετυχαίνει!

Πέρασε μία δύσκολη παιδική ηλικία. Από τότε δεν ήταν ο ίδιος, ήταν πιο σοβαρός!

Γρίφος!!!

Όταν βούλιαξε το γηλοίο μου, το κύμα με έβγαλε σε αυτό το ερημονήσι.
Είμαι _____
τρεις μήνες τώρα!!!

Φάρος ελπίδας

Διαλέγω το συνώνυμο:
σήματα, μηνύματα

Οι φάροι βοηθούν τους ναυτικούς να φτάσουν στην ακτή, όταν πέφτει το σκοτάδι. Το δυνατό φως τούς προειδοποιεί ότι πλησιάζουν σε κάποιο **επικίνδυνο** σημείο ή ότι βρίσκονται κοντά σε λιμάνι. Ο ρυθμός της φωτεινής δέσμης, που εκπέμπεται από τον φάρο, επιτρέπει στους ναυτικούς να εντοπίσουν τη γεωγραφική θέση τους, ενώ το κόκκινο φως προειδοποιεί για κάποιο εμπόδιο, όπως είναι τα βράχια. Για να αποφύγουν τους κινδύνους, οι ναυτικοί πρέπει να εντοπίζουν και να συμβουλευούνται **τα σινιάλα** των φάρων.

Στο παρελθόν, οι φάροι ήταν πηγή ζωής και ελπίδας για τους ναυτικούς που ταξίδευαν πολλούς μήνες. Τα κτίσματα αυτά, που ήταν ορατά από μακριά, σήμαιναν το τέλος του ταξιδιού. Μαζί του, τέλειωναν τα βάσανα και οι περιπέτειες των ταξιδιωτών και του πληρώματος. Για τον λόγο αυτό η φράση «φάρος ελπίδας» χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα.

Ο πιο φημισμένος φάρος του κόσμου –ύψους **εκατόν είκοσι μέτρων**– χτίστηκε το 270 π.Χ. και ήταν ένα από **τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου**. Έστεκε **αλώβητος** για **χίλια πεντακόσια χρόνια**, παρά τις συνεχείς επιθέσεις των κυμάτων και των σεισμών. Βρισκόταν στο μικρό νησάκι Φάρος, απέναντι από το λιμάνι της Αλεξάνδρειας, στην Αίγυπτο.

Ερωτήσεις για τη θάλασσα, Emilie Beaumont
Μετάφραση: Τατιάνα Γαλατούλα [διασκευή]

Το γράφω ως αριθμό: _____

Χωρίς βλάβη

Θυμάμαι τα υπόλοιπα; Ανατρέχω στο βιβλίο της Ιστορίας μου ή στο διαδίκτυο.

Το γράφω ως αριθμό: _____

1 Δίνω έναν πλαγιότιτλο στην πρώτη παράγραφο του κειμένου: